

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 210

Maribor, torek 16. septembra 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Vaja mesečno, prejemna v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Hitlerjeva Nemčija

SKRAJNO NEUGODEN VTIS IZIDA VOLITEV V NEMČIJI VSEPOVSOD.
— BOJAZNI NEMŠKIH GOSPODARSKIH IN FINANČNIH KROGOV.

BERLIN, 16. septembra. Izid volitev v Nemčiji je v ospredju zanimanja vse Evrope. Vsi današnji listi se obširno bavijo s posledicami, ki bodo nastale v nemški notranji in zunanji politiki. Ne samo inozemski, temveč tudi nemški listi sami izražajo bojazen, da bo zmaga radikalizma na desnici in leviči dovedla do prevrata. To sodijo zlasti po zahtevah, ki so jih postavili za svoje sodelovanje v vladi narodni socialisti. Oni namreč zahtevajo notranje in vojno ministrstvo, kar pomeni toliko, kolikor odkrito paktiranje s sovjeti, pojačano borbo proti mirovni pogodbi na zunaj in meščansko vojno na znotraj. Zmaga katastrofalne politike, volitve obupa in slične napise dajejo nemški listi svojim komentarijem. Namesto razčiščenja so volitve notranji položaj še bolj zamotale. Sestava nove koalicije je skoro brezizvedna. Danes sodijo tudi že v vladnih krogih o nadaljnjem razvoju mnogo bolj pesimistično kakor včeraj.

DUNAJ, 16. septembra. Tudi tukajšnji tisk presoja položaj, ki je nastal v Nemčiji po volitvah, pesimistično. »Neue Freie Presse« objavlja uvodnik z naslovom »Volitve obupa«, v katerem izjavi med drugim:

»Skoro 11 milijonov glasov je bilo oddanih za stranke pučev in prevrata. Ekstremne skupine se porastle tako, kakor ni pričakoval niti najsmelejši optimist. Velikanski val bega v mestih iz tabora zmernih, brezprimerno ojačenje slepo-besnega in politično-neplopnega Hitlerstva, to je rezultat gospodarskega in političnega obupa, ki je nastal v Nemčiji v zadnjih letih. Ali hoče nemški narod s svojo visoko kulturo in svojo tolikrat dokazano zrelostjo res kreniti v tabor nasilnih politikov, brez ozira na ugled in kredit

Nemčije? Ali je Nemčija res prišla tako daleč, da hoče izzvati novo svetovno vojno? Nemški narod je z nedeljskimi volitvami priklinal nad Nemčijo silno težko, po 1. 1918. najtežjo krizo. Vpliv volitev na inozemstvo bo za nemški narod usoden. Nedeljske volitve so se izkazale kot velika politična napaka. Velik del nemškega naroda se je izjavil za to, da smatra za pravilno politiko Hitlerjevo, torej politiko, ki zasleduje notranji prevrat, na zunaj pa konec politike pomirjenja, revanžno idejo ter ustavitev reparacijskih plačil. Tega si ni mogoče tolmačiti drugače, kakor da je dal nemški narod iz obupa svoje glasove politikom takega kova.«

BERLIN, 16. septembra. Današnji listi ugotavljajo, da vodja narodnih socialistov, Adolf Hitler, ni izvoljen, ker kot inozemski (avstrijski) državljani ne more biti izvoljen v nemški državni zbor. Pač pa je izvoljen njegov intimni sodruhin, general von Seeckt, ki so ga listi v zadnjem času ostro napadali radi njegovega paktiranja s sovjeti. V finančnih in gospodarskih krogih je izzval izid volitev silno presenečenje. Računalo se je sicer z ojačenjem levičarske in desničarske radikalne struje, vendar pa takega rezultata ni nihče pričakoval. Gospodarski krogi sicer še vedno upajo, da se bo posrečilo skovati blok, ki bo nadaljeval dosedanje politiko, kakšen bo vpliv na finančnem polju, pa se trenutno še ne da reči. Že prvi dan je bilo opažati na nemških in inozemskih borzah nazadovanje tečajev. Največja nevarnost obstoja po mnenju gospodarskih krogov v tem, da se bo inozemski kapital umaknil iz Nemčije, kar bi gospodarsko in socialno krizo še poostriilo. V Hitlerjevo Nemčijo namreč nikdo ne more zaupati.

ki so vsi naglašali, da je Briandova Panevropa mogoča šele tedaj, če bo prej izvedena razorožitev.

Nov tip italijanske križarke

RIM, 16. septembra. Včeraj se je izvršila v Genovi poizkusna vožnja nove italijanske križarke, ki ima 5.000 ton. Razvila je hitrost 39 milj na uro ter jo smatrajo kot najhitrejšo vojno ladjo na svetu. Italija namerava zgraditi še 4 take križarke.

Prepoved izvoza rakov

BEOGRAD, 16. septembra. Poljedelsko ministrstvo je izdalo odlok, s katerim je prepovedano izvažanje sladkovodnih rakov od 15. oktobra 1930 do 15. julija 1931.

Zagonetna tatvina.

Včeraj krog poldneva, ko so pri krovskem mojstru in hišnem posestniku Benke v Aškerčevi ulici 20, vsi domači sedeli pri kosilu, je iz sosedne sobe iz železne blagajne odnesel neznan storilec kaseto z 1700 Din gotovine, s hranilno knjižico na večji znesek in dokumenti. Takoj uvedena preiskava je ugotovila, da skozi okna, ki so si

cer ves dan odprta, ni nihče prišel v stanovanje. Moral je priti iz dvoriščne strani in sicer nekdo, ki so mu razmere v hiši dobro znane. Zakaj iz ročne torbe, ki je bila skrita v umivalniku, je vzel ključ od blagajne in jo odprl. V trezoru je bilo še nekaj nakitja in drobiža, kar je vse pustil. Preiskava se nadaljuje. —

Ciganska krl.

Sinoči sta v neki gostilni v Smetanovi ulici kvartala brata, 27letni Adolf in 21letni Aleksander Baranja, oba cigana iz Starošinec pri Cirkovcih. Hotela sta k igri pritegniti tudi nekoga železniškega upokojenca, ki pa ni hotel, radi česar je nastal med njimi prepir. Prepir se je nadaljeval tudi še pred gostilno, kjer sta oba brata upokojenca tudi dejansko napadla in pretepla. Ko je prihajal stražnik, sta zbežala, vendar so ju krog 21. izsledili in aretirali na Koroški cesti. —

52 kg drobiža

Je nabral ob priliki svoje zadnje predstave zračni akrobat prof. Strohschneider. Ta količina odgovarja približno svoti Din 10.000, kar je tudi po odbitku režijskih stroškov še lepa — svotica. — Včeraj popoldne so demontirali Strohschneiderjevo zračno plesišče, naložili na tovorni avto ter odpremili v Ptuj, kjer se bo nekaj dni produciral. Z odhodom prof. Strohschneiderja, ki je s svojimi atrakcijami zadivil tisoče Mariborčanov in okoličanov, pa so zadovoljna predvsem kino-gledališča ter prireditelji večernih zabav in predavanj. —

Pristopajte k „Vodnikovim družbi!“

Riziko dela.

Pri Splošni stavbeni družbi nameščen 51letni Anton Kalin je prišel med delom z levo roko pod veliko kladivo, ki obratuje z zgoščenim zrakom. Vsled presilnega zračnega pritiska mu je kladivo zmečkalo levo roko. Prepeljali so ga v bolnico.

Naše mariborske lastovke

— razne nočne ptičice — so se zopet pričele vračati v Maribor. Od včeraj na danes jih je policija polovila kar 5, same že dobro poznane polične in ponočnjaške tipe, radi tajne prostitucije in potepuštva. —

Od strahu padla.

Včeraj krog poldneva je Terezija M. iz Tezna vozila svoj ročni voziček čez Trg kralja Petra. Za njo je privozil mestni avtobus in »zahupal«. Ženska se je nenadnega hupanja tako ustrašila, da je padla na tla in se pri tem opraskala po licu. —

Idila ob Dravi.

Travnati obronek pri Halbertovi tovarni usnja ob Dravi je na glasu, da služi mnogim za — prenočišče. Po izdatnem treningu po raznih »okrepčevalnicah« sta Lojze z dežele in Mimi iz mesta tako opešala, da sta se odločila za počitek ob Dravi. Kljub rosnim travni očitvidno sladko zaspala. Ko sta se zjutraj prebudila, je Lojze opazil, da ima — prazno listnico. Bojda je pogrešal 700 dinarjev, vsaj tako je trdil. Oba sta začela preiskavati svoje ležišče in konec preiskave je bil ta, da je Lojze z dežele premikastil Mimi iz mesta po vseh pravilih boksarske »znanosti«. Medtem se je zbralo ob prizorišču dokaj radovednežev. Kljub besni borbi pa je nastalo nepričakovano premirje in oba aktérja jutranje idile sta se podala v mesto iskat izgubljen denar.

Cilji vsebalkanskega pokreta

Čim bolj se približuje čas balkanske konference v Atenah, tem bolj se časopisje vseh balkanskih držav bavi s problemi Balkana in njegove konsolidacije. Tudi beogradska »Pravda« je te dni objavila uvodnik o ciljih vsebalkanskega pokreta, v katerem pravi, da hoče vsebalkanski pokret rešiti problem konsolidacije Balkana, problem unije, edinstva balkanskih držav in narodov v interesu njih vseh. Unija na Balkanu ni zamišljena kot ena politična država, ampak kot ena balkanska nacija v smislu švicarske ali belgijske nacije, ki obsega več narodnosti različnih jezikov, povezane med seboj tako tesno, da nastopajo skupno proti tretjim.

Med balkanskimi narodi — nadaljuje list — bodo potem izključene nasilne sprejembe odnošajev, izključene bodo vojne in izključeno, da bi katerikoli izmed njih deloval na nesrečo drugega. Osnova bi bila torej solidarnost v gotovi meri, ker morajo biti gotova etična načela, ki preprečujejo stremljenja za neprijateljskim razpoloženjem in za poskusi tlačanja tem bolj, ker bodo sedanje države politično ostale tudi še vnaprej popolnoma samostojne in bi se vezale le v ekonomskem, kulturnem, duhovnem in moralnem pogledu.

Vprašanje je, kaj bi trebalo najprej storiti, da pridemo do skupne usode narodov in držav na Balkanu, do balkanske unije, do ene enotne balkanske domovine, četrto za začetek samo v ekonomskem smislu. Pogoji za ekonomska unija na Balkanu so zelo ugodni. Danes dominirajo na svetu ekonomska vprašanja, ker je stanje v ekonomskih odnošajih neurejeno i med državami i med posameznimi gospodarskimi skupinami ali panogami. Tudi če vlada izčrpanost vsled vojne in obremenitev z dolgovi i premagancev i tudi večine zmagovalcev. Tudi je začela prevladovati racionalizacija, mašinizacija gospodarstva v mnogih pridobitnih panogah, tako da se sodelovanje človeka v proizvodnji vedno bolj manjša, se posli vrše vedno bolj s stroji, avtomatski. Poleg tega se pa tudi proizvodnja daleč nad potrebo večja, daleč nad pomnoževanje človeškega rodu in njegovih potreb.

Glede ekonomskih pogojev so Balkanci v težkih prilikah. Ekonomska, zlasti poljedelska kriza je v polnem teku. Poljedelske vrednosti padajo silno v ceni, do čim so potrebe in obveze proizvajalcev vedno večje, vsled naraščanja povprečne višine življenskih potreb, naraščanja prebivalstva in življenskega standarda ter vsled naglega porasta izdatkov za javno-pravne obveze.

Balkanci: Rumuni, Jugosloveni, Grki, Bolgari in Albanci bi po številu svojih poljedelcev, ki jih je 75%, ter po številu prebivalstva, ki ga je skupno 44 milijonov, mogli izvoziti letno za nad 400 milijard dinarjev poljedelskih proizvodov, izvozijo jih pa komaj za 20 milijard. To nesorazmerje spraviti v sklad z dejanskim stanjem naših zmožnosti, mora biti eden prvih in glavnih ciljev vsebalkanskega pokreta.

Nov predsednik Državnega sveta

BEOGRAD, 16. septembra. Današnje »Službene Novine« objavljajo ukaz, s katerim je imenovan za predsednika Državnega sveta bivši minister dr. Ninko Perić, za člana pa Ignjat Štefanović, inspektor v notranjem ministrstvu in Staniko Strupi, banski inspektor dunavske banovine v Novem Sadu.

Visoko odlikovanje dr. Pupina

BEOGRAD, 16. septembra. Z redom Belega orla I. stopnje je odlikovan profesor univerze v Newyorku, dr. Mihajlo Pupin.

Briandova Panevropa pred Društvom narodov

ŽENEVA, 16. septembra. Ker se je razprava o Briandovem predlogu zelo zavlekla in je prijavljenih še 14 govornikov, se bo današnja seja nadaljevala tudi ponoči, da pridejo potem lahko na vrsto tudi še razni drugi važni problemi. Francoska delegacija je pristala na to, da naj se načrt evropske federacije izroči v proučevanje šesti politični komisiji Društva narodov. Današnji govorni-

Lopar na otoku Rabu

Kdor hoče napraviti lepo poletno potovanje, prijetno in po ceni, in želi čas svojega oddiha preživeti v mirnem morskem zatíšču, odmaknjemem vsakemu vsakdanjemu hrušču in trušču, kjer začarana kraljičina še mirno spava in čaka, menda zaman viteza-rešitelja, ta naj se odpravi na pot in se naj ustavi na otoku Rabu v kopališču Lopar.

Temnozeleni senčnati gaj italskih in dalmatinskih pinij z lepimi razgledi na menjajočo se sliko in številne drage in dražice, od vročih žarkov južnega solca razgrete in ožarjene, vabijo k prijetnemu počitku, bodisi da se zariješ in zakoplješ v pekoči, srebnobeli in čisti pesek ob obali. Mir in tišina v prvem pomenu besede spi ali bdi daleč naokoli, nikjer drugod tako občutna in prijetna tišina kot tu; samo ono enakomerno šumenje in kramljanje lahkih morskih valov, ta vedno enakomerna in vendar se spreminjajoča, sladka in uspevajoča pesem Nerejevih otrok in hčera, malomelodijozen klic in krik hrabrega galeba ali hrabrega visoko nad morjem in otokom krožečega jastreba so edini glasi in zvoki, ki jih, počivajoč, dremajoč in sanjajoč, moreš v tej bajni tišini slišati.

Tak je Lopar, zvezda na severni obali otoka Raba. Iz trdih, kraško-dinarskih kamnov zgrajene hiše; skrajno primitivne poti, v klanjih in ključih speljane; kakor tudi malo njiv in malo polja; zato pa več vinogradov, kjer se veliki in težki grozdi noč in dan kuhajo in pečejo na razgretim kamenju, svojem ležišču. Prebivalci, Hrvatje, neskončno skromni, ubogi in siromašni. Voziš se tja s Sušaka s parnikom, ki pa pristaja v peščenem in plitvem Loparskem pristanišču le, ako je morje kolikor toliko mirno, in tudi tedaj moraš prestopiti na pripravljen čoln in se na njem prepeljati na kopno. Ako pa je morje nemirno in razburkano, ne preostane drugega, kakor da se pelješ naravnost v glavno mesto Rab in od tod ali peš ali pri prvi priložnosti z ladjo nazaj v Lopar.

V hotelu, ki stoji neposredno ob morju, čaka tujega, novega gosta sama gostoljubnost. Za hotelom se razprostira najhiter gozdič samih duhtečih borov in pinij, kjer gostje kosijo in večerjajo tem ugodneje in prijetneje, ker v Loparu ni nobenih, sicer tako hudo nadležnih komarjev, tako da spiš lahko pri odprtem oknu.

Severna obala pri Loparu obsega več, deloma zelo zanimivih drag; južna je kakor ure od vasi oddaljena in pravi ideal morskoga kopališča, ki, tri kilometre dolgo, s svojim kristalnočistim, vročim belim peskom in s svojo plitvo vodo za otroke in revmatike nudi vse, kar si le morejo želeli. Tudi pokrajinsko lice tega kopališča je zelo zanimivo in minkovno: na vzhodni strani kipe proti nebu pečevite in skalnate višine masivnega Vešbita, ki tudi tedaj, kadar je brez oblakov, čudovito resno svoje smrtno-belo čelo obrača proti nemirnemu morju; vmes neobljudeni otok Soli, nič bolj prijazen in prikupljiv nego grandiozni Vešbit: na zapadni strani pa se vije v številnih vijugah strma, kamenita cesta proti gorskemu sedlu, preko katerega se skozi krasne gozdove dobov in pinij v treh urah peš lahko dospe v mesto Rab, ki ga sicer s parnikom, ki vozi okoli zapadne strani otoka, dosežeš v eni uri. Kdor se je miru, tišine in samote v Loparu že naveličal, ima priložnost, da v Rabu vsak večer uživa življenje in vrvenje velikega mesta, kjer mladi gospodje v smokingu in dame v izbranih toaletah plešejo vroče plese, da se pri hladnem vremenu ogrejejo, pri vročem pa, da tako na vročino pozabijo. Geslo »Nazaj k naravi!« je pa vendar le bolj domače in bolj v veljavi v Loparu. Od jutra do večera se sprehajaš, koplješ, polegaš, spiš in sanjaš v kopalni obleki, v njej sedeš h kosilu in večerji in si tako ves čas izpostavljen vplivanju zraka, svetlobe, solčne toplote in morske vode, radi katerih si se konečno napolnil v morskem kopališču. Fr. Fr. Mišič.

Završni izpiti na trgovski akademiji.
Od 3. do 13. tm. so se vršili na državni trgovski akademiji v Mariboru završni izpiti pod predsedstvom gosp. direktorja Mateja Dolenca. Izpit so ugodno prestali: Kaiser Štefka, Kuder Pija, Pinter Marjeta in Smerdu Ljubica. Reprobiranih je bilo 8 kandidatov (tini) za 3 mesece in 1 za eno leto. —

Gostilničarska gospodinjska šola v Mariboru.

Zveza gostilničarskih zadrug v Mariboru objavlja, da priredi od 15. okt. do 15. dec. 1930 gostilničarsko gospodinjsko šolo v »Vesni«. Gojenke — hčerke gostilničarjev — bodo stanovali v internatu in se bodo učile v kuhanju, serviranju, lepem obnašanju, bodo poslušale predavanja o pomenu tujskega prometa za narodno gospodarstvo, o knjigovodstvu, ki je potrebno za gostilniške obrate, o telesni in stanovanjski higijeni, o vrtnarstvu, o shranjevanju, o konserviranju in sploh manipulaciji z živili itd. Koncem šole — zadnji teden — bo Zveza priredila v Mariboru veliko razstavo pokritih miz in sicer pod vodstvom lastnice »Instituta für zeitgemässe Bildung« iz Düsseldorfa. Nameravana šola je nedvomno velikega pomena za razvoj gostilničarstva in tujskega prometa, zato upamo, da bodo gostilničarji z veseljem porabili to priliko in poslali svoje hčerke v šolo v velikem številu. Prijave sprejema že sedaj Zveza gostilničarskih zadrug v Mariboru. —

Požari na deželi in gasilska društva.

Na seji gasilske župe za Maribor, desnega brega, v Pekrah se je soglasno sklenilo pozvati prebivalstvo okolice Maribora, posebno oddaljenejših občin, kakor: Selnico, Ruše, Rače, Slov. Bistrico itd. naj v slučaju požara ne kličejo brez vednosti in naloga domačega gasilnega društva na pomoč mariborsko gasilno društvo, ker se isto v tem slučaju klicu ne bo odzvalo. Premnogokrat se je že pripetilo, da je bilo mariborsko gasilno društvo alarmirano k raznim manjšim požarom na deželi in to brez vednosti domačega gasilnega društva in tudi brez potrebe, ter se je moralo vrniti, ne da bi stopilo v akcijo. Vsled takega postopanja nastanejo vedno nepotrebni stroški, katerih pa navadno noče nikdo kriti in jih mora potem utrpeti gasilno društvo. Zato se končno razglasa: mariborsko gasilno društvo se bo udeleževalo pri požarih na deželi le takrat, če v kraju, ali njega neposredni bližini ne obstoja gasilno društvo, odnosno, ako bo klicano po domačem gasilnem društvu. Kdor bi telefonično prosil za pomoč, mora navesti svoj natančni naslov, ter jamči osebno za nastale stroške, ako je bil alarm nepotrebno. Obratno se bodo pa tudi okoliška gasilna društva udeleževala pri požarih v mestu Maribor le, če bi bila klicana od mariborskega gasilnega društva, oziroma ako bje plač zvoná na mestnem stolpu. Ta sklep je bil izvršen tudi na podlagi dejstva, da so podeželska gasilna društva po večini tehnično že tako opremljena, da so sama kos navadnim podeželskim požarom. —

Roj divjih gosi nad Mariborom!

Davi okrog 3. ure se je oglasil nad Teznom velik roj divjih gosi, ki so gale v zraku, krožeč kakor zgodovinske kapitolske gosi do 4. ure, nakar so v lepi trikotni formaciji krenile čez mesto. —

Tujski promet.

V prvi polovici meseca septembra je bilo pri zgluševalnem uradu v Mariboru priglašanih 1090 tujcev, med njimi 305 inozemcev.

Eksplodija praznega bencinskega soda.

Včeraj sta se v električni kablarni transformatorja v Radvanju zaposlena 41-letni obratovodja Ernest Eigner in 26 letni ključavničar Slavko Kolar lotila acinjanja praznega bencinskega soda. Ker nista računala s tem, da se mora bencinski sod pred zacinjanjem parkrat temeljito oprati z vročo vodo, se je sod vsled vročine razpočil ter ranil ključavničarja Kolarja v čelo, obratovodjo pa na spodnjih ustnicah. Reševalni oddelek je oba ponesrečenca odpremil v bolnico. Vzrok nezgode je neprevidnost. Če bi bil sod napolnjen, bi bila velika katastrofa neizogibna.

Dobra hrana v javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

V A razredu opoldne in zvečer Din 8.30, v B razredu Din 12.30 in v C razredu Din 14.30. Priglašajte se! XXV.

KINO

Grajski:

Od danes do vključno petka: LUPE VELEZ poje v zvočnem vefilmu: **DAMA Z ULICE**

V predpripravi: RICHARD TAUBER v filmu: Ne verujem nobeni ženi...

Union:

Od danes dalje

Nesmrtni potepuh

100% nemški zvočni film
Liane Haid, Gustav Frühlich, Hans Adalbert von Schlettow

V predpripravi: ATLANTIK s Fritz Kortnerom

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17., 19., 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 22. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

Koncert violinskega virtuozu Karla Rupla

O nastopu našega mladega umetnika v Prahatich so pisali Pisché listy: »Zelo dobro se je uvedel gospod Rupel z Luciafantazijo za gosli-solo. Zaigral jo je tako izredno in sigurno, da prenese njegovo izvajanje tudi najstrožjo kritiko. Njegova tehnika, posebno v dvojemkah in akordih je občudovanja vredna in presenetljiva. Njegovo izvajanje je bilo radostno sprejeto. Spored njegovega tukajšnjega nastopa pričujemo jutri. —

Na mejo v Gor. Cmurek!

Krajevni odbor Narodne odbrane v Gor. Cmureku priredi v nedeljo dne 21. septembra v gradu Gor. Cmurek I. obmejni narodni tabor, ki bo manifestacija obmejnega ljudstva za jugoslovansko idejo v smislu deklaracije naše vlade. Prosimo vsa narodna in obrambna društva kakor tudi posameznike, da z mnogoštevilno udeležbo pomagajo utrjevati narodno zavest ob najskrajnejši točki naše severne meje. Pričetek tabora ob 15. uri. Po taboru se bo vršila v vseh prostorih gradu velika narodna veselica. Prvi narodni tabor bo ena največjih prireditelj ob naši severni meji. Zbrali se bodo naši obmejni kmetje z župani na čelu, da manifestirajo za vladno deklaracijo in za našo domovino. Tabora se bo udeležila tudi naša manjšina, ki simpatično pozdravlja manifest Nj. Vel. našega kralja in program naše vlade. Pridite od vseh krajev, da pokažete našemu obmejnemu kmetu, da bo le jugoslovanska ideja povzdignila kulturni in gospodarski napredek naše države! —

Gremij trgovcev v Mariboru

opozarja vse učence, dijake in njihove starše, da učno osebje na temelju odloka bivšega velikega župana in šefa prosvetnega oddelka ne sme pobirati po šolah nobenih prispevkov za skupno nabavljanje šolskih potrebščin, kakor tudi ne sme agitirati za kako trvdko. Vse trgovine s šolskimi potrebščinami imajo blago, odgovarjajoče šolskim predpisom in učno osebje ne sme n. pr. radi barve ovitka zvezkov itd. pošiljati učencev le v gotove trgovine. Dijaki in njihovi starši imajo pravico, nabavljati šolske potrebščine pri onem trgovcu, kjer sami hočejo. Slučaji, ki bi nasprotovali tem odredbam, naj se naznanijo gremiju. 2626

S klobasami se je zastrupila

v Jezdarski ulici stanujoča 36letna zasebnica Eliza Rečnikar. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so ji izprali želodec. Preiskava glede iznova pokvarjenih klobas je v teku in bo osvetlila nazore o higijeni nekaterih klobasičarjev.

Atlantik

100% nemški vefilm pride!

Pralnica ovratnikov Rakuša, Slovenska ulica 15, se priporoča. 2411

Sejem in izložba vzorcev v Novem Sadu

se bo vršila od 27. tm. do 6. oktobra. Obrt in industrija, ki hoče svoje izdelke tamkaj izložiti, dobi potrebne informacije kakor tudi prijavnice v veletrgovini V. Weigl, Jurčičeva ul. 8. 2586

Mariborski in dnevni drobiž

Ustanovitev enoletne nižje gozdarske šole v Mariboru

Dolgoletna želja posebno naših pohorskih kmetov je sedaj uresničena. Banska uprava v Ljubljani je že razpisala razglas, s katerim se dne 3. novembra 1930 otvori v Mariboru enoletna nižja gozdarska šola, v katero bo sprejetih do 20 gojencev-interesentov. V prvi vrsti se bodo sprejemali v ta učni zavod sinovi malih in srednjih gozdnih posestnikov, ki ostanejo na gozdarskem posestvu kot bodoči gospodarji.

Ustanovitev gozdarske šole v Mariboru je vsekakor važna pridobitev za naše mesto, še bolj pa za naše gozdne posestnike na deželi. Zavod bo vzgajal strokovno izobraženi naraščaj za naše gozdne kmetije in se bo v njem poučevalo razen gozdarstva tudi travništvo, sadjarstvo itd. Zavod bo nastanjen začasno v bivšem oblastnem dvorcu v Mariboru, ki ga bodo temu primerno, kolikor je pač mogoče, preuredili. Za ravnatelja je imenovan inž. Zmago Zierfeld iz Ljubljane. Potrebne kredite je oskrbebo ministrstvo in banska uprava v Ljubljani.

Prosilci morajo biti telesno in duševno zdravi, stari 16—24 let ter bodo vsi stanovali in se prehranjevali v internatu. Svojeručno spisaue prošnje, opremljene s kolkom za 5 Din, je vložiti do 15. oktobra in nasloviti na šumarski oddelek banske uprave v Ljubljani (za ravnateljstvo mariborske nižje gozdarske šole). Priložiti je krstni list, domovnico, zadnje šolsko izpričevalo, npravstveno izpričevalo in obvezo staršev, da bodo krili stroške v internatu.

Smrtna kosa.

V Minski ulici 39 je umrla včeraj Roza Kuster, sorproga postreščka, stara 54 let, v Stritarjevi ulici 16 pa Marija Topolšek, vdova po železničarju, stara 46 let. —

Nagrade strelskih tekem v Hotinji vasi

V nedeljo so se vršile na strelišču v Hotinji vasi tekme savezne strelske družine Hotinja vas, namenjene predvsem kmečkimi strelcem iz okoliških krajevnih strelskih družin. Streljanja se je udeležilo okoli 200 strelcev iz Hotinje vasi, Dobrovec, Skokov, Št. Janža, Prepola, Orehove vasi, Slivnice, Račja, Frama, Podove, Hoč, Sv. Marjete na Dravskem polju in Maribora. Prireditelj je otvoril tamkajšnji agilni predsednik šolski upravitelj g. Čiček z nagovorom o pomenu in važnosti strelskega sporta in tekem. Rezultati strelskih tekem, ki so trajale do mraka, so bili naslednji:

Prvo nagrado na tarči Hotinja vas je dobil Faneđ Anton s 80 točkami, drugo Meglič Vilko s 70 točkami, tretjo Klanjšek Anton s 59 točkami.

Prvo nagrado na tarči Skoke je dobil Klinec Štefan s 95 točkami, drugo Klinec Janez s 80, tretjo Tušek Ervin s 73.

Prvo nagrado na tarči Maribor Hinič Dušan s 118 točkami, drugo Matejič Milan s 112, tretjo dr. Hugon Robič s 111 točkami.

Prvo nagrado na tarči Šmarjeta, Reja Slavko s 41 točkami, drugo Čiček Franjo s 39, tretjo Avguštin Peter s 34.

Prvo nagrado na tarči Hoče Tušek Ervin s 35 točkami, drugo Mursič Ljuban s 33, tretjo Maver Herman s 31 točkami.

Prvo nagrado na tarči Slivnica, Klinec Ivo s 35 točkami, drugo Avguštin Peter s 32 točkami in tretjo Primec Filip s 30 točkami.

Prvo nagrado na tarči Dobrovec izven tekme, Svenšek Stanko s 85 točkami, drugo Kolman Anton s 43 točkami.

Prireditelj je pokazala, da se strelski sport med našim ljudstvom vedno bolj širi.

Gospod Svengali

bo danes v Veliki kavarni izvedel med drugim tudi hipnotiziranje živali. 2619

Iz zgodovine kajenja

ZANIMIVA KNJIGA GROFA CORTIJA. - PIPA NEKDAJ IN DANES. - STRAST KOT VIR DOHODKOV ZA DRŽAVNE BLAGAJNE.

Kadilška strast se je v Evropi razširila nenavadno naglo kmalu po odkritju Amerike. Zgodovino tobaka je spisal zelo zanimivo grof Corti v svoji knjigi »Suha pijanost«. Proti kadilcem tobaka se je v prvih letih njegove uvedbe nastopalo zelo strogo, toda ves arzenal kazni je bil zaman. Zapirali so kadilce, kaznovali jih s smrtjo, jim trgali nozdrvi, jih bičali itd., da, celo iz cerkve izobčili, da bi se kadilci odrekli svoji strasti.

Pipa, simbol tobakove moči, je tako stara, kakor »tobakovo zlo«. V prazgodovinski dobi pa je imela pipa ponekod čudne oblike. Imela je zgoraj dva konca, ki so jih devali v nos, da so mogli vdihavati dim, prihajajoč iz dolnjega konca pipe. Pa že v dobi angleške kraljice Elizabete se je pojavila pipa v obliki, kakoršno ima z malimi spremembami do danes. Iz Anglije je prodrlo kajenje v druge evropske dežele. Tujci, ki so takrat prihajali iz Anglije, so pripovedovali o angleških tavernah, kjer je med gosti krožila pipa s tobakom, o bogatih gentlemanih, ki tudi v postelji kade, o damah iz družbe, ki doma tajno pušijo, o množih trgovinah tobaka, kjer imajo v skritih prostorih razne vrste tobaka, za pušenje in noslanje.

Na kontinentu se je razširilo kadenje zlasti v tridesetletni vojni. Vojaki, ki so se vračali iz vojne, so prenesli to navado na Skandinavsko. Španski kraljevski namestniki so spravili tobak v Napulj in na Sicilijo. Mornarji so ga privražali v

razne luke, odkoder je potom trgovskih cest šel v vse dežele. Vlade so skušale to omejiti, moralisti so proklinjali kadilce in jih obdolževali zvez s hudičem. Mnogokrat so v mestih nastali požari radi kajenja v posteljah. Verniki so padali v skušnjave, ko so videli, kako so duhovniki celo med službo božjo nosljali tobak in ga ponujali drug drugemu pred samim oltarjem. Bogataši in reveži so izmetavali denar, samo da so prišli do tobaka. Tudi najtežje kazni niso ostrašile kadilcev -- inkončno so se podjetni državniki odločili za to, da so kadilsko strast pričeli izkoriščati za državne blagajne: obdajčili so tobak. Na ta način pa je bilo kajenje in noslanje tobaka legalizirano.

Grof Corti omenja v svoji knjigi mnogo odličnih osebnosti, ki so kadile ali nosljale. Tako n. pr. pruski kralj Friedrich Veliki ni kadil, zato pa je bil vedno naravnost zasipen s tobakom za noslanje. Papež Benedikt XIII. je sam kadil in nosljal, zato je tudi bil strpnejši proti onim, ki celo v cerkvi niso mogli biti brez tega užitka. Napoleon ni kadil, rad pa je nosljal. Goethe je bil odločen nasprotnik tobaka, in je strašno divjal, ko mu je nekoč služkinja, katero je odpustil, iz osvete napolnila celo stanovanje s tobačnim dimom. Njegov prijatelj Schiller pa je kadil in nosljal. Herder je pušil iz dolge glinaste pipe. Bach in Beethoven sta bila oba navdušena kadilca.

„Malomeščanstvo“ velikega revolucionarja

Nedavno je izšla v Rusiji knjiga Lenjinovih »Pisem sorodnikom« kot nadaljna izpopolnitev ogromne literature o Lenjinu. Ta pisma povedo marsikaj zanimivega o Lenjinu kot človeku in nam kažejo njegov značaj. Lepota, umetnost, glasba, gledališče, muzeji — vse to Lenjina ni zanimalo. Zanimalo so ga politične in socialne prilike. V predgovoru h knjigi pravi celo njegova sestra M. Uljanova, da je Lenjin godbo le težko prenašal, ker je zelo uplivala na njegove živce. Lenjin je ljubil narodne zabave in veselice bolj ko muzeje, galerije in podobno. Zanimivo je, da izhaja iz pisem, da je Lenjin kot velik revolucionar brezverec vendarle bil krstni boter hčerki drugega boljševika, tudi brezverca, A. Suhta, ki je dal hčerko tajno krstiti. Zanimivo je dalje pismo, v katerem piše materi, da je obiskal grob sestre Olge in da je našel vse v redu, tudi — križ in venec. Mnogi so mnenja, da je Lenjin bil samo na zunaj brezverec, v svojem srcu pa je verjel v Boga. Zanimivo je istotako, da je Lenjin, ki kot revolucionar ni priznaval buržujskih sodišč in zasebne lastnine, kljub temu vodil pravde pred buržujskimi sodišči v Parizu in tako tudi nekoč z nekim kolesarjem, ki se je zaletel vanj. O tem poroča v pismu sestri, da je »stvar z biciklistom končala v njegovo korist«.

Knežji brivec

Iz Newyorka poroča: Bivši generalni guverner v Tiflisu, knez Kutuzov, je odprl sedaj v Newyorku brivnico in izjavil nekemu ameriškiemu novinarju sledeče: »Lotil sem se zopet obrti, ki je prinesla mojim pradedom knežji naslov.« Prvi iz rodbine Kutuzov je bil navaden vojak, ki je bil v neki bitki ujet od Potemkinovih vojakov. Prvotno je bil osební brivec maršala Potemkina, ki je bil z njim zelo zadovoljen. Pozneje pa ga je prevzel car Pavel, ki ga je uporabljal najprej za komornega slugo. Ko pa je polagoma spoznal njegove izvrstne lastnosti, mu je vedno bolj zaupal, ga povzdignil v grofovski in končno v knežji stan. Pri tem se je odigral duhoviti dogodek: »L. 1800 se je slavni maršal Suvorov vrnil iz Švice in je v Petrogradu težko zbolel. Sivolasi junak se je obrnil na carja s prošnjo, naj ga obišče. Car Pavel pa je poslal k njemu novo-pečenega kneza Kutuzova, ki je prišel v razkošni uniformi malteškega viteza. Car Pavel je bil namreč tudi veliki moj-

ster malteškega reda in je med drugimi tudi Kutuzova imenoval za viteza tega reda.

»Kdo si?« je vprašal bolnik neznanca, ko je vstopil.

»Knez Kutuzov.«

»O knezu takega imena še svoje živne dni nisem slišal. Kaj pa si bil poprej?«

Nastal je seveda mučen odmor in Kutuzov je v zadregi pripovedoval, da je bil še pred kratkim komorni sluga pri carju.

Slavni Suvorov je nato poklical svojega slugo Troško: »Pridi sem, oglej si tega kneza, on je enakeg« stann kakor ti. Samo s to razliko, da je on turškega pokolenja in mi njegova vera prepoveduje piti. Poglej torej, kako daleč lahko prideš, ako se odvadiš pijače. Kdo ve, morda napravijo v kratkem še tebe za kneza!«

Vislice na dražbi

Te dni so bile vislice v jetnišnici v Cambridgu prodane na javni dražbi. S tem se je človeštvu enkrat nudila prilika, da je ocenilo vrednost vislic, na katerih so dolga leta spravljali na smrt obsojene na drugi svet. Kaznilnico v Cambridgu so zaprli pred več leti in je zemljišče kupila mestna občina, ki hoče zgraditi tamkaj nov magistrat. Radi bližajočega se porušnja stavbe so sedaj razprodajali pohištvo in razno drugo opravo, med drugimi tudi vislice. Izdražitelj je zatrjeval o njih, da so tako solidne, da se lahko obesí na njih tudi slona. Vendar kljub temu ni bilo mogoče dobiti nikogar, ki bi hotel dati večjo vsoto za vislice žalostnega slovesa. Končno jih je kupil neki kmet za en funt šterlingov in dobil povrh še štiri lesene stene. Kakor zatrjuje, si namerava s tem kupljenim lesom napraviti garažo za svoj avtomobil.

Snubitev.

On: »Povejte mi, draga Helena, ali hočete biti moja?«

Ona: »Ali me boste pustili hoditi svoja pota?«

On: »Vedno in povsod!«

Ona: »In boste dovolili, da pride moja mati k nam?«

On: »Z veseljem!«

Ona: »In ne boste nikdar zahtevali zvečer ključa od večnih vrat?«

On: »Vrgej ga bom v Dravo!«

Ona: »In, ali boste opustili kvartanje in prišli vedno pravočasno k večerji?«

On: »Vedno točno na minuto!«

Ona: »Potem pa obžalujem, kajti take copate res ne maram imeti za moža!«

Sport

Drugi dan jesenskega kasaškega mitinga

Včeraj so se na dirkališču na Teznu nadaljevale konjske dirke. Rezultati so bili sledeči:

I. Dirka Dravske banovine:

Za 4—12 letne konje iz vseh krajev. Proga 2.100 m. Nagrade: 2.500, 1.250, 750, 250 Din. 1. Danka (Kobilarna Turnišče) 2380 m, 1.43, 2. Gretl Maria (Franc Filipič) 2460 m, 1.39, 3. Egga II. (Franc Skuhala) 2440 m, 1.39.5, 4. Salome (Franc Filipič) 2500 m, 1.39.7.

II. Dirka Rudolfa Warren-Lippitta:

za 3—12 letne jugoslovanske konje. Proga 2.100 m. Nagrade: 2.000, 1.000, 600, 400 Din: 1. Dandolo (Gujo Hegenwart) 2140 m, 1.40.5, 2. Saperlot (Franc Filipič) 2040 m, 1.47, 3. Borica (Vekoslav Razlag) 2040 m, 1.48, 4. Egga II. (Franc Skuhala) 2180 m, 1.42.5.

III. Sistemizirana konjerejska nagrada 1930

kasaškega društva v Mariboru za 4—6 letne konje iz kmečke reje v področju Dravske banovine. Proga 2.200 m. Nagrade: 1.500, 750, 450, 300 Din: 1. Koketa (Ivan Bunderl) 2210 m, 1.48.5, 2. Prima (Ludvik Slavčič) 2230 m, 1.47.7, 3. Silva II. (Slavko Vrbnjak) 2210 m, diskval., 4. Eta (Julij Novak) 2250 m, 2.11.

IV. Dirka Ljubljane:

za 3—6 letne jugoslovanske konje. Proga 2.100 m. Nagrade: 1.500, 750, 450, 300 Din. 1. Bacsí (Kobilarna Turnišče) 2080 m, 1.46.5, 2. Psina (Jožef Slavčič) 2120 m, 1.47.7, 3. Finiš (Franc Heric) 2040 m, 1.42, 4. Koketa (Ivan Bunderl) 2160 m, 1.51.

V. Dirka mesta Maribora.

Dvovprezna amaterska vožnja za 3 letne in starejše jugoslovanske konje. Proga 2.800 m. Nagrade: 2.000, 1.000, 600, 400 Din: 1. Finiš (Franc Heric) - Borica (Vek. Razlag) 2680 m, 1.55.7; 2. Saperlot-Gospodar (Franc Filipič) 2740 m, 1.51.5; 3. La Fliche - Gretl Maria (Franc Filipič) 2800 m, 1.53; 4. Belona - Dandolo (Kobilarna Turnišče) 2830 m, 1.57.

Zaključna jesenska dirka kol. društva »Pošćela« v Radvanju.

V nedeljo dne 14. t. m. so priredili naši mladi »Pošćelani« pod vodstvom gosp. Smodeja in dirkalnega vodje g. Pelicona zaključno jesensko dirko za prvenstvo kluba. Ob 2. je bil start v Sp. Radvanju pri gostilni Hoste, kjer je bil tudi cilj. Startalo se je v sledečih skupinah in so bili doseženi sledeči rezultati:

I. Seniorji na 52 km dolgi progi: 1.) Pesek Vilko 1.46, 2.) Koban je vsled defekta in blesure izstopil.

II. Junjorji na 30 km dolgi progi: 1. Zupančič Franc 104.48, 2. Mandl Ivan 1.06.01, 3. Wernik Maks 1.06.20.

III. Stari člani na 20 km dolgi progi: 1. Kapun Ivan 32.56, 2. Jus Feliks 33.47, 3. Peitler Josip 35.15.

IV. Dame na 10 km dolgi progi: 1. Pelicon Dora 24.44, 2. Kapun Karolina 25.22, 3. Pelicon Hermina 25.26.

Dobro se je odrezala Pelicon Dora, članica studenskega Sokola, ki je prvič tekmovala in dosegla tako časten rezultat.

Po dirki je g. predsednik Smode pozdravil vse tovariše in navzoče ter navdih mlade, čvrste vozače in dame, ki so dosegli tako častne rezultate in jih pozval, da se prihodnjo dirkalno sezono polnoštevilno udeležijo dirk, da bodo rezultati še častnejši kakor do sedaj. Razdelil je prvokom društva častne kolajne in častna darila, ostalim pa spominske kolajne. Po dirki se je vršila dobro obiskana ljudska veselica v gostilni gospe Hoste v Sp. Radvanju. Želimo našim vrlim dirkačem mnogo uspeha na polju kolesarskega sporta in jim kličemo sportni: Zdravo!

Mariborski zimskosportni podsavez.

Seja upravnega odbora bo v četrtek dne 18. septembra ob 20. uri v restavraciji »Orel« II. nadstropje v Mariboru. Radi važnosti se pozivajo odborniki, da se te zadnje seje pred občnim zborom polnoštevilno udeležijo. Delegat bo poročal o poteku izredne skupščine JZSS v Ljubljani dne 14. tm. MZSP — tajnik.

Kastner & Öhler:SK Železničar.

V nedeljo dne 21. t. m. gostuje v Mariboru izborna graško moštvo Kastner & Öhler, ter bo odigralo s SK Železničarjem prijateljsko tekmo.

MOLNP službeno.

V nedeljo dne 21. t. m. bo v Ptujju prvenstvena tekma SK Ptuj - SK Mura ob 14.30. Službujoči odbornik g. Samuda.

Redni občni zbor MO bo v nedeljo dne 21. t. m. ob 11. dopoldne v lovski sobi v hotelu »Orel«. — Tajnik.

Sokolstvo

Sokol II. v Mariboru.

V juliju, takoj po zletu v Beogradu, so se sestali naši Pobrežani, da si ustanove Sokola. Malokedaj se zasnovana pot dvigne tako hitro in sigurno, kakor se je dvignila tale. Že prvo telovadno uro je posetilo telovadnico 20 članov, 15 članic, 30 moškega in 16 ženskega naraščaja. Že to prvo število daje tudi po svoji kakovosti zagotovilo nadaljnega društvenega prospeha. V prihodnjih dneh se preseči društvo s telovadbo iz šolskega dvorišča v bližnjo dvorano gostilne Rojko, katere lastnica je dala prostor za celo zimo Sokolu brezplačno na razpolago. Pri tej novi sokolski telovadnici se bo vršil v nedeljo 21. t. m. ob 15. uri nastop Društva Sokol-Matica, Sokol I. in Studenč posetijo mladega brata, da mu s skupnim nastopom pripomorejo do krepkejšega obstoja.

Seja župnega načelstva

bo jutri v sredo ob 8. v Narodnem domu. — Načelnik.

Starejši telovadci Maribora matico

se opozarjajo, da se je prenesla telovadba iz letnega telovadišča v gimnazijsko telovadnico. — Redna telovadba se vrši vsak torek in petek zvečer od pol sedmih do osmih. — Prva ura bo v petek in se bratje opozarjajo na točni prihod. — Novi člani, ki žele v tem oddelku telovaditi, se sprejemajo od telovadnih urah. —

O jugoslavenski rivijeri

je velika švedska mesečna revija »Jurden runt« v svoji zadnji številki objavila lep opis z mnogimi slikami Boke Kotorske, Knina, Korčule, Klisa, Visa, Trogira, Krka, Ercegnovega, Dubrovnička in Hvara. Opisuje lepoto in prirodu v pogledu flore, favne in geologije, primerju podnebje naše rivijere z norveškimi fjordi in priporoča obisk naše rivijere najtopleje vsem skandinavskim turistom. Opisuje tudi rimske in stare hrvatske spomenike v Splitu in Solinu, umetnost Dalmacije, zlasti Ivana Meštroviča, književnost od prvih početkov v 15. stoletju do danes itd.

Humor pod vislicami

Nevarni roparski morilec Kaltin iz Kovna je bil obsojen na smrt. Imel je mnogo človeških življenj na vesti in bi se moral zato sedaj pokoriti. Smrtna obsodba je morala biti izvršena 1. septembra. Kakor običajno, so ga pred usmrtitvijo vprašali, ali ima še kako željo. Zahteval je skledo jagod. Sicer se običajno silno potrudijo, da izpolnijo vsako željo na smrt obsojenih, ob tem letnem času pa seveda ni bilo mogoče dobiti jagod. Ravnatelj kaznilnice je izrekel zato svoje obžalovanje. »V resnici mi je žal«, je rekel, »toda jagode bo mogoče zopet dobiti šele prihodnje leto.«

»Nič zato,« je odgovoril Kaltin, »saj rad malo počakam.«

Stalna gospodarska razstava v Skoplju.

Vprašanje stalne gospodarske razstave v Skoplju je definitivno rešeno in bo razstava od 15. t. m. naprej otvorjena. Banska uprava je storila vse, da zagotovi konkretni uspeh razstave.

Amerika poostrila mere glede vseljevanja.

Radi velike brezposelnosti, ki vlada v Zedinjenih državah Sev. Amerike, je vlada USA sklenila poostriti mere proti vseljevanju. Vsi generalni konzuli USA v inozemstvu so dobili nalog, da skrbno prouče finančni položaj oseb, ki se žele preseliti v USA.

K. M. Capak - Člođi

Jindri

Roman — Iz češčine prevedl dr. Fran Bradač. 62

»Za Boga!« je zaihtel Jindra, »in tega le nihče ne pove tem fantom in takole bodo gnani na klavnico pod pretvezo, da gredo pridobivat češkemu narodu svetovavclavsko krono. Spredaj sovražnik in zadaj rabelj, ti to veš in nisi nikomur od njih odprl oči, kako je z njimi? Pusti me, Lojze!«

»Ampak, kako neki bi te pustil, človek!« je šepetal Lojze energično, »zato sem te zgrabil, da bi te držal. Saj sem si mislil, da hočeš storiti kako neumnost. To bi kaj pomagalo, če bi jim odpiral oči! Kaj pa misliš, da fantje vsega tega ne vedo sami prav dobro? Saj bi to ne bil nikakor prvi primer. Zapomni si, prva linija v jarkih je v teje moderni vojni skoro vselej že vnaprej izgubljena; stre se pri vsakem močnejšem navalu sovražnika; zato zasedajo najbolj zunanje jarke praviloma s češkimi in sploh slovanskimi oddelki, da se plemenitejši nemški in madjarski živelj ohrani. Ta priljaja šele na drugem mestu na vrsto. To je vendar čisto pravilna in modra taktika, če nas porablajo za to, da vzdržimo prvi ogenj, ali da gremo prvi v ogenj; saj je to tudi stvar njihovih političnih ozirov za povojno dobo, da bi nas Slovanov v vojni kar največ pobili.«

»To je strašno!« je vzkliknil Jindra.

In dočim se je vozil on na Branik črpat vodo za kumare in salato, je dozorel tale plitvi in lahki Lojze tule na fronti za take globoke in težke zaključke. Jindra pa si je domišljjal, bogve kako visoko stoji nad skazanim tesarjevim medicincem...

»Razpoloženje ali, kakor pravite vi učenjaki, mentaliteta moštva prapora pehotnega polka,« je šepetal Lojze dalje, »je taka, da gledajo z največjim preziranjem na možnost madjarskih strojnih pušk in na rezervno, ki pobija svojo lastno naskočno črto, ako se umika. Prapor dobro ve, da naj dobi sovražne pozicije ali ne, da se ne vrne; saj če pade, tudi tako bo dosežen cilj, junaški čin češkega prapora, na kakoršnega komaj čakajo, saj si slišal majorja Stankrengla. Kdor bi poslušal tem ljudem, kakor praviš ti, odpreti oči, ta bi jih najbrž prav kmalu sam zaprl. Najboljše sredstvo, da se spozna mišljenje moštva, je volna pošta; kar so ti ljudje pisali domov, bi človeku zmešalo pamet. Vsi so se poslovlili, češ da stoje pred velikim podjetjem, od katerega je odvisna čast celega naroda, več — pravijo —

ne morejo pisati očetu, nazivajo se po husitsko izgubljenice — to imajo tudi od Stankrengla, pa saj bodo o njih doma kmalu čuli, kako so se znali žrtvovati za češko, podčrtano, domovino, godé se tajna cikanja na rehabilitacijo, skratka to je ganljivo in obenem grozno. Njihova moralka je idealna, kakor pravimo; izvrstno so obtesani; za očeta Stankrengla pojdejo v ogenj, za njim v goreči pekel. Turki ne verujejo tako v koran kakor ti mladeniči v vsako njegovo besedo... zna z njimi izborno ravnati, stisne zobe in vrešči: Ta sakramenska banda nemška, madjarska, pa mi jim še pokažemo, kaj je češki vojak! Z vsakim govori... To je tak tip češkega častnika avstrijskega kova; sicer pa se o njem pripovedujejo vsakovrstne reči; sam se mora baje iz nečesa rehabilitirati. Stankrengl baje ni njegovo pravo ime, ampak njegove gospe, njegovo je baje čisto češko, in ko bi ne bilo tega njegovega »skraloupa«, bi bil dobil red Marije Terezije in tako dalje in tako dalje, med častniki se govori tudi o tem, da je baje njegov lastni sin dezertiral in da se hoče za to on sam žrtvovati. Gotovo je, da se bodo ti fantje borili kakor levi, zlasti če jih bo vodil oče Stankrengl sam. V jarku je že pred nami.«

Jindra je poslušal in je komaj dihaval in njegov trdni skiep je polagoma — popuščal.

»Če je tako,« je šepetal, »potem se mora majorjevo podjetje posrečiti in njegov prapor si igraje osvoji sovražnikovo pozicijo, morda z izgubami, čeprav ne tako velikimi, kakor misliš ti.«

»To bomo vse šele videli,« je razlagal Lojze dalje; »to je odvisno od tega, ali je sovražni jarek pred nami izpraznjen ali ne. Nam gre pot do njega navzdol in to je taktično neugodno za sovražnika; če ga bo branil z vsemi silami, je to znamenje, da je tam doli, na konci soteske, še vse slabotno in da bi bilo po našem tukajšnjem uspehu nadaljnje prodiranje armadnega zbora v ravnino precej lahko. Če pa je že ali pa bo do jutraj izpraznjen, potem pa nastaja drugo vprašanje, kaj je zadaj za tole sovražno pozicijo dalje, ali ni morda nastavljena past. Zato je namen našega izpada, da sežemo sovražniku po zobeh; hočemo mu jih razbiti, toda odvisno je od tega, ali ni čeljust, ki jo zgrabimo, dovolj močna, da bi nam odgriznila prst. In ta vrst smo mi, češki fantje prapora polka, dragi Jindra!«

Lojze se je globoko oddihnil; utrudljivi in tajeni, nagli in kljub temu presekan šepot ga je zelo izmučil.

— Tole je torej tesarjev Lojze s Františka... je

*) Skraloup = smetana; njegovo ime je bilo Škraloup.

Op. prev.

pomislil Jindra in se spomnil pri tem na svoj pokvarjeni preparat očesne mrežnice in čutil je nekako ponižanje. On je bil izvrsten in Lojze pokvarjen medicinc, toda glede praktičnega razuma, kam je zašel pred Lojzetom!

Toda ni mu dalo, da ne bi zbadljivo rekel:

»In kaj? Ali ni pri celem temle češkem praporu niti edinega češkega inteligenta, da bi pri taki situaciji spoznal edino možno izhodišče iz brezupne situacije?«

»In to bi bilo?« je rekel Lojze.

»Uskočiti k sovražniku,« je dahnil Jindra.

»Vidiš, Jindra,« je šepetal Lojze, »to bi bil trenutek, ko bi ti moral po svoji častni besedi pognati kroglo v glavo. Ampak ker nisem tak inteligent, ti pravim: ko te že imam, kjer sem te hotel imeti, da vsaj za enega takega vem.«

»Ti?!«

»Jaz nisem inteligent, jaz sem že poldrugo leto, kar mi je padel starejši brat Ksander, ki naj bi podedoval tvrdo, — tesar. Ta inteligent, za katerega vem, da to gotovo stori, to si ti, Jindra!«

Glej, še vpricho smrti je moral Jindra pregrizniti poprovo zrnice s Františka. Kdor more takole govoriti, ta se ne boji!

»In kaj ti?!« je vprašal Jindra, ne da bi kaj rekel o sebi.

»O meni se to razume samo ob sebi,« je odgovoril Lojze, »in komaj sem te danes jutraj zagledal, sem že vedel, da izvršiva to skupno. Samo držati sem te moral, da ne bi, odpusti, da to povem, da ne bi ti storil kake neumnosti!«

Zdaj mu ni bilo več treba čuvati Jindrove roke. Ta ga je sam zagrabil, njegovo desnico, in v zavesti strašne nerodnosti, ki bi jo bil storil, mu jo je močno in dolgo stiskal.

Izpustil pa jo je, ko se je zavedel, da se mu je zopet enkrat prigodilo, da si je domneval, da ima odločitev o svoji usodi v svojih lastnih rokah, a da se mu je zopet izmuznila in da je tuj vpliv drugače odločil.

Pri tem srečanju obeh starih tekmovalcev je bila Lojzetova zmaga kar najpopolnejša in za vedno je bilo po — tekmovalju. In ta pomislek ni potem več kahlil Jindra, ampak nasprotno povišal je slavni trenutek, dogovor o činu, ki ga je sam označil kot edino možno izhodišče.

Oba sta molčala.

Zdajci se je tu pred njima odzval v gosti temi nekak klopot, kakor če si kdo nohte striže. In zopet in zopet.

(Nadaljevanje sledi.)

Kupim malo posestvo

v bližini Maribora. Ponudbe na Marija Štante, Pekre, pošta Limbuš. 2614

Fotografiram vse!

Portreti, brzosliske, industrija, sport. Najnovejši aparati in svetlobne naprave. Novo urejen fotoatelj. Fotomayer, Gosposka 39. 2515

Sprejem takoj sostanovalca

v lepo opremljeno solčno sobo s hrano ali brez. Slovenska ul. 12 I. A. P. 2622

Oddam dvosobno stanovanje

boljši stranki, Koseskega 5, v bližini kadetnice. 2624

Prazno sobo

takoj oddam, Tattenbachova ul. 20. 2617

Kuharico z dolgoletnimi izpričevali,

ki bi opravljala tudi vsa hišna dela se sprejme v večjo trgovsko hišo na deželji za samostojno vodstvo gospodinjstva. Ponudbe pod: »Marljiva in poštena« na upravo »Večernika«. 2625

Poštena oseba

išče delo nekaj ur dopoldne ali zvečer najraje v kaki pisarni. Naslov v upravi lista. 2618

Sobo s šedilnikom

oddam brez otrok ali z doraslimi. Nasipna ulica 43 ob Tržaški cesti. 2612

Elektroinstalacije,

montaže vil, stanovanj, tovarniških poslopij vsaka montažna popravila, popravila motorjev najceneje izvršuje Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motoriev po konkurenčni ceni. XII

Iščem stanovanje

v centru, sestojee iz 4 do 5 sob s komfortom. Ponudbe pod »Takoj« na upravo »Večernika«. 2613

Iščem

za takojšnji anstop pridno in pošteno natakarico ter kuharico za gostilno brez stanovanja. Plača po dogovoru. Naslov v upravi lista. 2537

Dva dijaka

sprejem na stanovanje in hrano. Ciril-Methodova ulica 18, I. nadstr., vrata 7. 2548

Prodajam obleke,

plašče, čevlje za moške, ženske in otroke, različno pohištvo in drugo Starinarna Peteln, Orožnova 1, Maribor. 2581

Oddam veliko prazno sobo

s prostim vhomom eni ali več osebam. Naslov v upravi »Večernika«. 2615

Kuharica

perfektna, čedne zunanosti, 25 do 30 let, s spričevali, zmožna gospodinjstva pri samostojnem gospodu v večjem prometnem trgu na deželji se sprejme s 1. okt. t. l. Predstaviti se v trgovini Sikošek, Koroška cesta 102. 2616

Prodajalka,

v manufakturni in specerijski stroki večča, z daljšo prakso, želi mesta v Mariboru. Ponudbe na upravo pod »Zmožna«. 2592

Sobo in črkoslikanje,

vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Zahvala.

Za mnoge izraze iskrenega sočutja in sožalja ob smrti našega nad vse ljubljenege soproga, očeta, starega očeta, brata, svaka in strica, gospoda

Maksa Cotiča

bivšega ravnatelja »Ednosti« v Trstu,

ter za mnogoštevilno spremstvo žalujočih na njegovi zadnji poti, izrekamo vsem svojo najtoplejšo zahvalo. Posebno zahvalo smo dolžni izreči prečastiti duhovščini, g. dr. Gustavu Gregorinu, klubu Primork v Ljubljani, Jadranski straži in Jugosl. novinarskemu združenju za prekrasna venca, Narodni Odbrani, pevskega društva »Jadran« za ganljive žalostinke, gospodu mestnemu županu dr. Hl. Juvanu, zastopnikom Sokolstva, v Mariboru živečim pisateljem, novinarju g. Vekoslavu Spindlerju za nagrobni govor ter vsem ostalim govornikom ob grobu, vsem primorskim rojakom in vsemu ostalemu občinstvu.

MARIBOR, dne 16. septembra 1930.

2624

Žalujoči rodbini Cotič in Lavrenčič.

Prvovrstno namizno grozdje

se prodaja na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru ob delavnikih od 10. do 12. in od 16. do 18.

Šolske knjige in potrebščine

kupite najboljše in najceneje v knjigarni

Tiskovne zadruga v Mariboru, Aleksandrova cesta šte. 13

Pri skupnem naročilu primeren popust!

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: FRAN BROŽOVIC v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.